

W ZESZYCIE

Prosty język (ang. *plain language*) to standard komunikacyjny, który na stałe zagościł w międzynarodowej przestrzeni urzędowej i korporacyjnej. Kwestie zrozumiałości i dostępności komunikacyjnej tekstów budzą także coraz większe zainteresowanie językoznawców na całym świecie. Znajduje to odzwierciedlenie również w polskich badaniach.

Nie cichną kontrowersje wokół Polskiego aktu o dostępności, który obliuguje sektor bankowy do komunikowania się z klientem detalicznym na poziomie B2 skali CEFR (ang. *Common European Framework of Reference for Languages*). Z jednej strony naukowcy krytykują tego rodzaju podejście, z drugiej – zdają sobie sprawę, że ich zadaniem jest naukowa weryfikacja narzędzia, jakim jest skala CEFR zastosowana do badania rozumienia tekstów przez natywnych użytkowników danego języka.

Badania umiejętności czytania ze zrozumieniem dowodzą, że stanowi ono realny problem zarówno wśród dorosłych, jak i młodszych odbiorców różnych treści, również egzaminacyjnych. Wyzwaniem staje się także dostosowywanie testów i poleceń w arkuszach egzaminacyjnych do szczególnych potrzeb komunikacyjnych pewnych grup uczniów. Pytanie, czy coraz bardziej wyspecjalizowane narzędzia AI mogą ułatwić ten proces, pozostaje otwarte, podobnie jak pytanie dotyczące wykorzystywania narzędzi AI do wprowadzania śródtytułów do różnego rodzaju tekstów.

Mimo że prosty język jest standardem, który niedawno doczekał się kolejnej (trzeciej) części normy ISO, nadal nie cichną dyskusje na temat zasadności wdrażania go do praktyki urzędowej i korporacyjnej. Głos w tej sprawie zabierają pośrednio sądy administracyjne, w których orzeczeniach znajdziemy cechy języka i stylu tekstów prawniczych. Specyficznym typem tych ostatnich są także wyroki sądowe, które mają co najmniej dwie grupy odbiorców – specjalistycznych (sędziowie, prokuratorzy, adwokaci) i niespecjalistycznych (osoby oskarżone). Jasność i przejrzystość uzasadnień wyroków jest ważna przede wszystkim z perspektywy tych ostatnich.

W pełnej pośpiechu i skomercjalizowanej rzeczywistości jesteśmy zobligowani do lektury i akceptacji licznych regulaminów, których niejednokrotnie nawet nie czytamy. Być może remedium na tę regulaminową ignorancję stanowi redagowanie tych tekstów zgodnie z zasadami prostego języka.

Słowa kluczowe: analiza dyskursu – analiza językowa – badania ankietowe – decyzja administracyjna – dostępność – dostosowania językowe – dyrektywa EAA (*European Accessibility Act*) – dyskurs prostojęzyczny – Europejski system opisu kształcenia językowego (ESOKJ) – egzamin ósmoklasisty – generatywna sztuczna inteligencja – język edukacji szkolnej – język łatwy (*easy language*) – język prawa – język urzędowy – kompetencje językowe – lista dziedzinowa – lista frekwencyjna – modele AI – nagłówek – neuroatypowość – nieprawdniczy – *Polski akt o dostępności* (PAD) – postępowanie administracyjne – poziom B2 – prawo – prawnicy – prosty język (*plain language*) – przetwarzanie języka naturalnego – segmentacja – spektrum autyzmu – standard prostego języka – śródtytuł – tekst – teksty użytkowe – ulga językowa – uniwersalne projektowanie – upraszczanie tekstów – upraszczanie tekstu (*text simplification*).